

Operos „Saulė ir jūra“ recenzija

„Mikropasauliai iš paukščio skrydžio“

Kurią nors saulėtą ir gražią dieną, arba nesaulėtą ir vėjuotą, nusprendžiate užsukti į dailės galeriją, apžiūrėti kas šiuo metu vadinama menu. Įžengus pro duris jums pasiūloma nusipirkti bilietą į šiuolaikinę operą ir jūs nusprendžiate surizikuoti. Vien išgirdus žodį opera pašiurpsta plaukeliai ant sprando, nes spiegiančių balsų tikrai nenorite girdėti, bet žodelis „šiuolaikinė“ jus suintriguoja ir įnirtingai dairydamasis aplink ieškodamas salės, kurioje susėdę stebėsite vaidinimą nustembate, kad žmonės būriuojasi ant laiptų. Visi žvelgia žemyn, tad ir jūsų žvilgsnis nukrypsta ten pusėn. Matote sugulusius ant didelių ir spalvotų rankšluosčių žmones, vilkinčius maudymosi kostiumėlius, aplink juos pilna smėlio ir įvairių daiktų: knygų, žurnalų, termosų, krepšių ir kremų buteliukų. Kai jau nusprendžiate, kad tai kokio nors menininko instaliacija, kuri kaip dabar madinga, neturi nei pavadinimo nei aprašymo: „o, kaip būdavo paprasta anksčiau – ateini į parodą, paskaitai aprašymą ir bent suprasti gali kas tai per meno kūrinys ir ką menininkas bandė pavaizduoti. Net jei pats nematai to darbo „genealumo“, bent aplinkiniams gali išdėstyti aprašyme skaitytas mintis“, išgirstate melodiją, gulintys žmonės ima dainuoti. Pasirodo, čia ir yra opera.

Užhipnotizuotas monotoniškai besikartojančios melodijos stebite paplūdimio „ruonius“ – juk taip smalsu ką žmonės veikia tokioje viešojoje, tačiau mikropasaulius primenančioje erdvėje. Matydamas vaizdą iš viršaus galite drąsiai apžiūrinėti gulinčius žmones, nors pats būdamas paplūdimyje greičiausiai neleistumėte sau spoksoti į pagyvenusios moters celiulitą ar lieso vaikino baltus ir siaurus pečius. Šioje erdvėje kasdieniška situacija tarsi padėta po mikroskopu, tyrinėjamas tik vienas iš konteksto paimtas fragmentas, tačiau atspindintis visumos esmę – daugelis išdainuotų minčių ir pačiam atėdavo į galvą gulint paplūdimyje, o kai kurie dialogai primena girdėtus nuo šalia patiestų rankšluosčių. Jums kyla mintis, kad ši opera – lyg dokumentinis filmas ir galbūt viena ar kita frazė galėtų būti paimta stebint kad ir jus, klausantis jūsų pokalbių. Šiurpi mintis perbėga per nugarą staigiu virpesiu, bet jūsų dėmesį nukreipė veiksmas apačioje – kažkas atsistojo ir nuėjo, bet jūs negalite atskirti kurių dviejų žmonių trūksta, štai, įbėgo pora vaikų, dvynukės apsivertė ant nugaros ir žiūri tiesiai į jus. Tik dabar jūs suvokėte, kad stebite žmones, lygiai tokius pat kaip ir jūs. Jie nėra aktoriai, įsijautę į vaidmenį ir kažką vaidinantys. Tai tik žmonės, žiūrintys į jus ne personažo, o savo asmenybės akimis. Galbūt ir jie kažką apie jus galvoja, nežinia.

Baigiantis operai iš aplinkinių išgirstate, kad tas keistas muzikos skambesys sukurtas sintezatoriumi. Melodija tikrai nepavergė jūsų širdies kaip įprastai būna su arijomis operos

teatre, bet dokumentiškumas ir dainuojančiųjų tikrumas jums patiko, o galvoje dar nesibaigus pasirodymui imate dainuoti: „Rytoj iškepsiu omletą, bet po savaitės vėl pasimatysim“. Ėmęs dairytis į kitus žiūrovus pastebite, kad opera filmuojama ir tik ką viena jų buvo nukreipta ir į jus. Ramiai toliau stebite dainuojančiuosius ir nesusimąstote, kad kamera, kuri ką tik buvo į jus nukreipta, užfiksavo jūsų veidą ir jis po kelių mėnesių bus parodytas tos pačios operos, kurią stebite ir jūs, peržiūroje NOA (Naujosios operos akcija) festivalyje. Jūs esate ne vienintelis mikropasaulio stebėtojas. Visa, kas buvo nufilmuota (tai apima jus ir galerijos aplinką, kurioje esate) yra antrasis mikropasaulio sluoksnis, o susirinkusieji į filmuotos medžiagos peržiūrą yra trečiasis to paties svogūno žiedas ar medžio rievė.

Kaip žinote, ir medis, ir svogūnas turi kur kas daugiau rievių, todėl nesitikėkite, kad esate paskutinis stebintysis. Galbūt jus gulintį plažėje stebi danguje kybanti saulė ar kojų tarpupirščius kutenantys smėlis ir jūra ir nepamatę operos „Saulė ir jūra“ nebūtumėte apie tai susimąstę. Štai kuo šiuolaikinė opera skiriasi nuo jums įprastų, tradicinių. Dabar niekada nebegalėsite gyventi taip kaip anksčiau. Galite nedėkoti, menas tuo užsiima nuolat.